СВОБОДА
LIBERTY

ЧАСОПИСЬ ДЛЯ РУСКОГО НАРОДА ВЪ АМЕРИЦѢ И ОРГАНЪ „РУСКОГО НАРОДНОГО СОЮЗА".

Рôкъ VII. Мт. Кармель, Па. Четвергъ 20-го Юлія 1899. Число 29.

Календарь.

Юлій.

20	Ч.	Прокопія вмч.
21	П.	Панкратія
22	С.	Антонія печер.
23	Н	б. Ольги кн.
24	П.	Прокла, Иларія
25	В	Гавріила
26	С.	Акилы, Іуста

Змѣстъ.

УВАГА.

Хотячй приступити до „Союза" най посылають вступне и мѣсячне до касіеря:

Mr. Kond. Kotanczyk
Box 127
SHAMOKIN, PA.

И увѣдомлять секретара пôдъ адресою:

Rev. Antony Bonczewsky
10 May Str.
ANSONIA, Conn.

СПРАВЫ „Р. Н. СОЮЗА."

Справозданє касове „Союза" за мѣсяць червень 1899 р.

Shenandoah, Pa. Братство св. Арх. Мих.	$30.25
Belle Vernon, Pa. за вôдзн.	10.20
Simpson, Pa. Бр. св. Вас. В. (цвѣтень и май)	36.63
Pittsburg, Pa. Бр. св. О. Николая	92.48
Cleveland, O. Сѣракъ М.	2.00
McAdoo, Pa. Бр. Покр. Пр. Богородицѣ	45.05
Yonkers, N. Y. члены	20.85
Oldforge, Pa. члены	6.00
Mayfield, Pa. Бр. св. Кирила и Методія	26.83
Mt. Carmel, Pa. Бр. св. Димитрія	29.50
Бр. св. АА. Пет. и Пав.	23.50
Centralia, Pa. члены	5.50
Glen Lyon, Pa. Бр. св. АА. Петра и Павла	9.50
Priceburg, Pa. Бр. св. Василія Вел.	38.50
Edwardsdale, Pa. члены	8.00
Sayre, Pa. Бр. Благов. Пр. Богородицѣ	10.40
West Pawlet, Vt. члены	5.50
Shamokin, Pa. Бр. св. Кир. и Мет.	80.95
Бр. св. Йосифа	8.91
Jersey City, N. J. члены	64.47
Homestead, Pa. Бр. св. Ар. Михаила	12.38
Troy, N. Y. Бр. св. О. Николая	9.25
Belle Vernon, Pa. Брат.	7.43
Ansonia, Conn. Бр. св. АА. Петра и Павла	23.75
St. Clair, Pa. Бр. Пр. Богородицѣ	16.58
Elmira, N. Y. Бр. св. Мих.	7.36
Jessup, Pa. Бр. св. АА. Петра и Павла	10.50
Lansford, Pa. Бр. Рож. Пр. Богородицѣ	60.79
Plymouth, Pa. О. Заклиньскій Ив.	2.25
Петро и Матр. Куча	2.00
Buffalo, N. Y. Бр. св. Іоана Хр. (липень)	10.65
New Britan, Conn. члены	6.00
Perryopolis, Pa. Ющакъ С.	1.00
Rhone, Pa. В. Блишакъ и Н. Ґалайда	2.00
Trauger-Calumet, Pa. Бр. св. Іоан. Хр. (липень)	21.75
St. Louis, Mo. Бр. св. Арх. Мих. (липень)	20.00
Olyphant, Pa. Бр. св. Іоана Хрест.	81.25
Разомъ:	**$849.96**

Розхôдъ за червень выносить: **$2468.33**

Тутъ заявляю, що Бр. Пр. Бог. зъ McAdoo, Pa, надôслало менѣ за май выказъ зъ увѣдомленемъ, що касіерови заслало мѣсячне $51.88, тымчасомъ касіерь въ своимъ выказѣ того не выказавъ, лишень суму за червень. Такъ само мае ся рѣчь зъ бр. зъ St. Louis; касіерь не умѣстивъ мѣсячного $14.50 за червень, хоть за липень выказавъ. Видко, що тй братства не надôслали згаданого мѣсячного касіерови.

Такъ само будуть выказаний всѣ тй братства, котрй гол. секретара увѣдомили о высылцѣ мѣсячного за червень касіерови, а касіерь ихъ не выказавъ въ липни; хиба, що за той часъ надôшлють.

Въ другôй половинѣ мѣсяця червня с. р. приступили до „Р. Н. Союза" слѣдуючй новй члены:

	Число въ гол. книзѣ:
Shenandoah, Pa.	
12. Матяшь Павло	1387
Pittsburg, Pa.	
13. Лазорко Грыць	1388
14. Вульота Юрій	1388
15. Одимѣрокъ Ник.	1389
McAdoo, Pa.	
16. Мохначь Иванъ	201
17. Демяновичь Як.	253
Yonkers, N. Y.	
18. Дзиндрань Илія	1391
19. Газлинґеръ Павло	1391
20. „ Анна	1392
21. Шкирпанъ Мих.	1392
22. „ Иванъ	1393
23. „ Василь	1393
24. „ Федоръ	1394
25. Бибель Марія	1394
Mayfield, Pa.	
26. Роздѣльскій Стеф.	878
Glen Lyon, Pa.	
27. Фуджакъ Василь	1395
Sayre, Pa.	
28. Сисякъ Иванъ	1395
29. Морохъ Сузанна	1396
30. „ Марія	1396
31. „ Анна	1397
32. „ Стефанъ	1397
Mt. Carmel, Pa.	
33. Пачута Андрей	1398
34. Филякъ Иванъ	1398
35. Мацура Осифъ	1399
36. Гербутъ Семанъ	209
37. Павелчакъ Семанъ	274
Shamokin, Pa.	
38. Ватраль Алекс.	612
Jersey City, N. J.	
39. Бибель Стефанъ	1399
40. Горбаль Гіеронъ	1400
41. Гомикъ Марко	1400
42. Кузякъ Дмитро	1401
43. Дошна Семанъ	1401
44. Бибель Дмитро	1042
45. „ Анна	1402
46. Бережнякъ Мих.	1403
47. „ Юрій	1403
48. „ Андрей	1404
49. Ковальчикъ Улька	1404
50. Гомикъ Теодоръ	1405
51. „ Андрей	1405
52. Горбаль Марія	1406
Homestead, Pa.	
53. Ґузый Грыць	1406
54. Курилко Стефанъ	1408
Belle Vernon, Pa.	
55. Тумидайскій Йос.	1407
Ansonia, Conn.	
56. Нецьо Андрей	1056
57. Журавъ Михаилъ	1137
58. Семберъ Елена	1147
Lansford, Pa.	
59. Сверщокъ Стеф.	1269
Olyphant, Pa.	
60. Дудра Теодоръ	1071

Въ липни приступили:

Plymouth, Pa.	
1. Куча Петро	1408
2. „ Матрона	1408
Buffalo, N. Y.	
3. Воробель Дмитро	1409
4. Кавалко Стефанъ	1409
Homestead, Pa.	
5. Саричь Семенъ	1410
Rhone, Pa.	
7. Блишакъ Василь	251
8. Ґалайда Никола	255
Trauger-Calumet, Pa.	
8. Ющакъ В. (другій)	1410
9. Ющакъ Я. (молод.)	1411
10. „ Иванъ	1411
11. Куликъ Иванъ	1412
12. Галь Андрей	1412
13. Шевчикъ Матвій	1413
14. Баницкій Діонизій	1413
15. Спѣвакъ Иванъ	1414
16. Цѣцѣло Демко	1414
St. Louis, Mo.	
17. Репа Николай	1193
Mahanoy Plane, Pa.	
18. Драбикъ Михаил.	1415
19. Патракъ Грыць	1415
20. Чулякъ Илія	1416
22. Скородиньскій Г.	1416

При той способности пригадую деякй ухвалы послѣдної конвенціи урядниковъ:

1) Взывае ся всѣхъ тыхъ, що ще не зложили 25 цнт. на выдатки гол. конвенціи, що вôдбула ся м. р. въ Shenandoah, щобы заплатили въ протягу 90 дней вôдъ дня конвенціи т. е. 13. червня б. р.; бо сли не заплатять, то тыхъ 25 цнт. зарахуе ся подвôйно (т. е. 50 цнт.) и буде значити тôлько, що членъ не заплативъ своеи вкладки за оденъ мѣсяць.

2) Такъ само рѣчь мае ся зъ грамотами; и на будуче, сли членъ не заплатить за грамоту въ протягу трохъ мѣсяцѣвъ вôдъ дня высланя грамоты.

3) Всѣ члены зволять свои мѣсячнй вкладки точно платити, бо сли трафить ся яке нещасте, то довгъ буде вôдтягненый вôдъ запомоги або посмертного подвôйный, розумѣе ся, сли не протягае трохъ мѣсяцѣвъ.

4) Мѣсцевй секретарѣ суть обовязанй кождого мѣсяця мѣсячно вôдсылати касіерови, бо сли не вôдошлють, то за се вôдповѣдае цѣле братство.

5) Декляраціи треба точно, наче пôдъ присягою выповняти, пôдъ загрозою утраты всякого права до „Р. Н. С."

6) Хто приступае вже по разъ другій до „Р. Н. С.", то се повиненъ на грамотѣ зазначити.

7) Кождый членъ „Р. Н. С." повиненъ о „Р. Н. Союзъ" дбати и якъ найбôльше новыхъ членôвъ придбати — такъ дорослыхъ якъ и дѣтей. — Въ едности сила!

Авт. Бончевскій
секретарь.

Судьба робôтниковъ въ Idaho.

Капиталісты хватають ся найрозличнѣйшихъ средствъ, щобъ осягнути свою цѣль. Въ такихъ случаяхъ не вздержують ся они навѣть передъ пôдпаломъ, мордомъ, або якимъ иншимъ проступкомъ. Допускають ся они подôбныхъ практикъ навѣть въ борбѣ зъ конкурентами, чого неразъ вже доказали.

Досыть згадати про те, якъ „Standard Oil Company" наймала людей, котрй пôдпалювали заводы конкурентôвъ, що не хотѣли приставати до трусту.

Если капиталісты поводять ся въ той способъ зъ членами своеи власнои кляси, зъ братами — вызыскувачами, то не дивниця, що въ борбѣ зъ робôтниками, доходять до ще бôльшого упôдленя. Щобъ здавити робôтничй організаціи, щобъ не допустити ихъ до побѣды, капиталісты не злякають ся сповнити найпôдлѣйшого морду. До подôбныхъ подвигôвъ наймають они окремыхъ агентôвъ, а по доверпіеню вчинку обвиняють... робôтниковъ.

Такъ було въ р. 1886 въ Чікаго, де колькохъ оборонцѣвъ робучого люду мусѣло згинути марно, бо хтось тамъ кинувъ бомбу на Haymarket. Такъ було пôдчасъ страйку колѣевыхъ робôтниковъ въ Иллинойсъ и Буфало, де увязнено чимало робôтниковъ, бо невыслѣдженй людцѣ пôдпалили старй возы и шопы, за котрй заплачено компаніямъ велике вôдшкодоване.

Така сама исторія повторюесь теперь въ стейтѣ Idaho. Повязнили тамъ колькасотъ страйкуючихъ робôтниковъ, посуджуючи ихъ о высаджене въ воздухъ однои копальнѣ. Нѣхто не знае, хто допустивъ ся того вчинку, а загально говорять, що сего доконали тй-жь агенты Standart Oil Co. Помимо браку доказôвъ, увязнено колька сотокъ робôтниковъ, забрано имъ касу ихъ организаціи, еи членамъ вôдобрано спроможность заробкованя, заказуючи приймати ихъ до працѣ, если не выступять зъ товариства и не присягнуть фальшиво, що знищено копальню на приказъ робôтничои организаціи.

Нема сумнѣву, що богато робôтниковъ осудять на довгу вязницю, а може декого и на смерть, бо „Standart Oil Co." доложить всѣхъ заходôвъ, щобъ звалити вину на робôтниковъ и въ той способъ очистити себе вôдъ всѣхъ закидôвъ, а при тôмъ здавити робôтничу организацію. А чого „Standart Oil Co." забажае, того доконають послушнй урядники и продажнй судіѣ, що ведуть сесю справу.

Ось вамъ оденъ зô страшныхъ драматôвъ, котрыхъ таку силу достарчуе робôтничій рухъ въ Америцѣ. Ту нема иншои рады, якъ вспôльна сила всѣхъ робôтниковъ, котра-бъ разъ вже показала міліонерамъ ясно, що не они лишь выключными панами Америки, а тй, що на нихъ тяжко працюють.

Руски кольоніи въ Сполученыхъ Державахъ пôвнôчнои Америки.

Подае Стефанъ Макарь.

IV. РУСКА КОЛЬОНІЯ ВЪ PITTSBURG, PA.

Хто бъ побажавъ побачити, якъ выглядае пекло въ мініатурѣ, най поѣде до Пітсбурга, коли всѣ фабрики въ руху. Выйти тамъ на найблизшій якій горбъ, нѣчо бôльше не побачишь крôмъ густои хмары дыму, що залягла надъ мѣстомъ, а ушей твоихъ доходить переразливый шумъ и верескôтъ машиновои товкотнѣ. Не треба и згадувати якъ пріятно вôддыхати подôбнымъ воздухомъ та якъ мусять выглядати сорочка и лице пôсля парогодинного проходу.

Въ ночи видъ Пітсбурга импонуючій. На полудневôй его сторонѣ, де мѣстить ся найбôльше фабрикъ, побачишь море полумѣни, що вульканами бухкотить зъ фабричныхъ коминôвъ, а коли виялишь свôй взôръ въ ту великаньску пожежу, тебе огортае якась пошана до того великаньского промыслу, якій могла здвигнути лишь така сильна рука якъ американьскій капиталістъ.

И справдѣ, що Пітсбургъ есть осередкомъ желѣзного промыслу цѣлого свѣта. Нема такого желѣзного предмету, котрого-бъ не могли выробити въ желѣзной фабрицѣ Пітсбурга. Суть тамъ фабрики штабъ, обручôвъ, ланцухôвъ, бляхъ, кôтлôвъ, бляхъ до резервоарôвъ, руръ розличного рода, шинъ, мостовыхъ каблукôвъ, цвяхôвъ; суть тамъ лѣярнѣ колѣсъ, корабельнй машинеріи, выробы незрôвнаныхъ льокомотывъ, фабрики для переробки желѣзнои руды на желѣзный матеріялъ. Есть тамъ 36 фабрикъ, въ котрыхъ выробляють лишь самй сталевй знаряды, а яка въ нихъ шалена продукція свѣдчить рôкъ 1898, въ котрôмъ працювало тамъ 34 тысячи робôтниковъ, а выплачено имъ кругло 40 міліонôвъ долярôвъ.

Се богатства самого Пітсбурга, але позa мѣстомъ, на 15 тысячь квадратовыхъ миль, розверглись ще богатй поклады мягкого вугля. Суть тамъ ще великй озера нафты, зъ котрыхъ вытягають рôчно міліоны барылокъ, бо сама тôлько пенсильванійска компанія перевозить рôчно 600 тысячь барылокъ нафты.

Цѣкаво бы знати, де то лежить те богате мѣсто Пітсбургъ? Отже на пôвнôчнôмъ заходѣ, 250 миль вôдъ Філяделфіи, двѣ великй рѣки Monongahela и Allegheny зливають ся въ одно и творять рѣку Огайо, що впадае до Міссіссипи. Въ тôмъ мѣсци, по обохъ берегахъ обохъ тыхъ рѣкъ Мононґагела и Алеґенѣ розверглись мѣста: Pittsburg и Allegheny. Хочь оба тй мѣста мають окрему мѣйску адміністрацію, то таки уважають ихъ за одно мѣсто, щось такъ якъ Буда и Пештъ.

Пітсбургъ розвергъ ся по обохъ берегахъ рѣки Монанґагела и на лѣвôмъ березѣ рѣки Алеґенѣ, а мѣсто Алеґенѣ по правôмъ боцѣ рѣки Алеґенѣ. Тй оба мѣста уважають за одно, бо злученй зъ собою 12 величезными, желѣзными мостами, котрй лучать ихъ въ справахъ торговельныхъ. Пітсбургъ сьогодня числить до 300 тысячь мешканцѣвъ, що засѣли просторонь 43.75 квадратовыхъ миль. Початкôвъ пôдъ завязокъ нынѣшного фабричного мѣста не треба такъ далеко шукати. Подôбнй мѣста въ Америцѣ зростають мовь грибы по дощи.

Въ р. 1763 на тôмъ мѣсци, де нынѣшный Пітсбургъ, англійскій полковникъ Boquet, комендантъ крѣпости Pitt, побудувавъ тамъ першій дôмъ и вôдъ тогды зачинае те мѣсто взрастати. До того то мѣста Пітсбурга зайшли нашй рускй робôтники вже въ р. 1880. Були ними Андрѣй Андрейчинъ, Грыць Вислоцкій и Асафатъ Вахновскій, всѣ зъ Устя руского, повѣтъ Горлицѣ, въ Галичинѣ. Якъ звычайно тй, устяновскй люде дознали ся про Америку вôдъ жидка зъ Климкôвки, котрый розказувавъ имъ за американьскй богатства и заохочувавъ до еміграціи. Знадженй тымъ раемъ, а не маючи нѣчо до страченя въ хатѣ, пустились першй емігранты въ дорогу, а въ 1880 р. высѣли вже на американьскôй земли. Першій мѣсяць перебули они на фармѣ коло Бальтіморъ, вôдтакъ три тыжднѣ мандрували пѣшки 333 миль ажь до Пітсбурга. Декотрй зъ нихъ були въ старокраевыхъ одягахъ, то-жь стрѣтила ихъ та сама гостина вôдъ американьскихъ хлопцѣвъ, якъ и иншихъ Русинôвъ: обкидувано камѣнемъ и прозывано „Гунґери."

Та не пошли они заразъ до мѣста, а лишились въ околици Пітсбурга на фармѣ. Ажь коли звôдтамъ дознали ся о Чехахъ и Полякахъ, прийшли до мѣста и нанялись робити въ лѣярни. Розумѣесь, що въ першихъ початкахъ свого побуту въ Америцѣ, не належали они до жадной церкви анѣ организаціи яко сталй члены. Колька мѣсяцѣвъ харчувались у Айриша и ходили до айриского костела, а опôсля перебрались до Поляковъ и ходили до польского костела.

Якъ всюды, такъ и ту однй стягали другихъ, а коли рускихъ робôтниковъ зôбралось вже споре число, вôдозвалась у нихъ потреба мати доконче у себе свого священника, котрый бы бодай высповѣдавъ ихъ. И дѣйсно въ сѣчни 1891 р. приѣхавъ тамъ о. Т. Обушкевичь, тогдѣшный парохъ въ Шамокінъ, и тогдѣ заложено перше спомагаюче братство им. св. О. Николая. Невдовзѣ, бо вже 2. юнія 1891 р. куплено на церковь протестантскій костелъ на Carson str. за 11.500 долярôвъ, а благословленя тои церкви доверпшивъ тойже о. Обушкевичь. Въ новембру 1891 р. заѣхавъ тамъ о. Вислоцкій, священникъ зъ мукачевскои епархіи, на Угорщинѣ, и вôнъ першій обнявъ управу пітсбургскои парохіи. Та не довго перебувавъ тамъ той священникъ, бо лишь до 15. юлія 1892 р., покидаючи свое становиско зъ причинъ звѣстныхъ лишь священникамъ и громадянамъ. Треба бути ту въ Америцѣ, щобъ поняти, якй свары и непорозумѣня повстають мѣжь людьми, коли ихъ опустить священникъ. А таке тревало ажь пôвтора року мѣжь пітсбурскими емігрантами. За той часъ громадяне слали до митрополичои консисторіи у Львовѣ прошене за прошенемъ, благаючи прислати имъ руского священника, але надармо. Ажь въ роцѣ 1893, 13. новембра, приѣхавъ тамъ рускій священникъ о. Амвросій Поляньскій, котрого руска громада приняла дуже величаво, надѣючись вôдъ него заведеня постôйного ладу. И не завели ся люде въ своимъ священникови въ першихъ початкахъ. Вôнъ рвавъ ся до роботы, а пôсля бажа-

„SVOBODA“
(LIBERTY.)
Weekly Paper.

The only little Russian political Newspaper published in this Country; circulating in all parts of the United States and Canada, wherever the Russian language is spoken and is the best advertising medium.

Published every Thursday at Mt. CARMEL, PA. by the „SVOBODA“ Publishing Co.

All comunications should be addressed to:

„Svoboda“
Mt. CARMEL, PA.
P. O. Box 13.

Предплата рôчна 2.00
До старого краю........ 3.00

Всѣ дописи и грошѣ просимъ высылати пôдъ адресу:
To „SVOBODA“
P. O. Box 13. — Mt. CARMEL, PA.

НАША ГАЗЕТА ВЫХОДИТЬ ЩО ТЫЖДНЯ ВЪ ЧЕТВЕРЪ.

Entered the post office at Mt. Carmel, Pa. as second class mail matter.

Ось якъ оно дѣє ся!

Вôйна есть руиною людей, бо що тѣ здвигали цѣлыми столѣтями, те опôсля нищить армата въ протягу кôлькохъ годинъ. Не иншою есть вôйна, яку ведуть Сполуч. Державы зъ Филипинцями. Капиталістичнѣ часописи въ Америцѣ не подають всеи правды про ту вôйну, не описують тыхъ розличныхъ звѣрствъ, якихъ допускають ся американьскій жовнѣры, бо вашінґтоньске правительство приказало цензорови переглядати всѣ вѣсти зъ Манілѣ, що приходять почтою або телеграфомъ, але все-жь деколи можь перечитати яку правдиву звѣстку, що перекрадесь черезъ цензуру, до котрои зъ независимыхъ газетъ. Англицка газета „Philadelphia North American“ выпечатала листъ одного Американця, що мешкае въ Манілѣ, на филипиньскихъ островахъ, котрый описуе господарку американьскихъ жовнѣрôвъ на островѣ Люзонъ. Мѣжь иншимъ пише вôнъ:

„Села и церкви зруйнованй якъ наслѣдокъ нашого бомбардованя. Въ однôй церкви допустились жовнѣры такои звѣрскости, про яку я ще не чувавъ. Нашй жовнѣры впали до церкви и знищили все. Потовкли статуи святыхъ, а церковнй одяги кидали на землю, доптали ихъ и плювали на нихъ...“ Вôйна перемѣнюе въ дичину навѣть просвѣченыхъ людей.

* * *

Ажь теперь довѣдуемось, чому то Англійцѣ держали сторону Сполуч. Державъ, коли тѣ бились зъ Ишпанцями о Кубу. Англійскй промысловцѣ мають на Кубѣ 190 міліонôвъ долярôвъ въ розличныхъ пôдпріемствахъ, то-жь станули они по сторонѣ сильнѣйшого, а опôсля вже цѣлый народъ почавъ симпатизувати зъ Америкою. Часъ, то грошѣ, говорили давнѣйше Англійцѣ, що грôшь, се любовь, се симпатія.

* * *

Въ Ишпаніи, вôтчинѣ Игнатія Льойолѣ, основателя ордену езуитôвъ, починае бути горячо всѣмъ черцямъ. Въ Мадритѣ и Барцельонѣ перетягають улицями тысячки народу зъ камѣнями и ломаками, выкрикуючи: Прочь зъ лазуитами! Прочь зъ монастырями.

Що за причина того руху? Вôдповѣдь проста. Нужда люду, а богатство монастырôвъ.

Майже осьма часть ишпаньскихъ маетностей есть въ рукахъ лазуитôвъ, Доминиканôвъ, Карметôвъ и др. монастырôвъ, то-жь не дивота, що коли теперь наложено новй податки на робôтникôвъ, тй заворушились и звернули всю свою увагу на тыхъ, що „не сѣють анѣ не орють“, а ѣдять добре и пьють несогôрше. Якъ бачимо, то зъ ишпаньскими черцями дуже скрутно.

ВѢСТИ ЗЪ АМЕРИКИ.

Rockaway Beach, N. Y.

(Николай Мусява умеръ. — Пікнікъ въ Jersey City, N.J.)

Минувшого тыждня померъ тутъ Николай Мусява. Причиною смерти було запалене. Небôщикъ приѣхавъ недавно до Ню Йорку зъ Майфильдъ, де мешкавъ довшій часъ и бувъ членомъ тамошнои банды, читальнѣ, тай належавъ въ Майфильдъ до молодечого братства, но черезъ недбалôсть не плативъ своеи повинности пôдчасъ побуту въ Ню Йорку, въ наслѣдокъ чого стративъ право до запомоги и умераючи въ шпиталю немавъ грошей, тому не було за що его похоронити, но добрй дѣвчата ню-йорскй, переважно зъ братства св. Ольги тай его товаришь Михаилъ Павлякъ, зколектовали мѣжь собою тôлько грошей, що его похоронено якъ належить ся. Честь и слава вамъ любй сестры, що не жалували нѣ гроша нѣ труду. Вы тымъ показали, що не тôлько самй мѣжь собою любите ся, але и другамъ стараете ся показати тую любовь. За тое въ имени его товаришôвъ тай цѣлои родины, складаю вамъ сердечне Богъ заплать.

Запытавъ бы хто, чому такъ безъ вѣсти похоронено Захарія Болещака, о котрого смерти споминавъ я въ пôпереднôмъ числѣ „Свободы“? Тому, бо Болещакъ мешкавъ на долинѣ мѣста, де нашй люде жіють цѣлкомъ особно. Нема тамъ мѣжь ними жадного сполученя. Дѣвчата нашй на долинѣ мѣста цѣлкомъ зôпсутй, переважна часть пôйшла на злу дорогу, запродалась жидамъ та жіе такъ, що ганьба о тôмъ и згадувати.

Дня 11. юлія вôдбувъ ся пікнікъ въ Jersey City, N.J., котрый урядило братство св. Петра и Павла. Гостей прибуло богато зô всѣхъ сторôнъ. Були рôжнй братства, якъ дѣвоче св. Ольги зъ Ню Йорку, Бруклина тай православне зъ Ню Йорку и польскй зъ Jersey City. Всѣ забавляли ся дуже спокôйно якъ приналежить на балю. Мѣжь гôстьми були такожь о. Н. Дмитрôвъ зъ Troy, N. Y., о. Тимкевичь зъ Yonkers, N. Y., Д. Салей, Е. Прозора зъ Ню Йорку и богато знатныхъ гостей.

Запримѣтити належить, що се перша забава, яку я тутъ бачивъ, що вôдбулась безъ жаднои декламаціи, спѣву, промовы и т. д.

Викторъ Гладикъ.

Зъ Belle Vernon, Pa.

Вже давно збиравъ ся я написати де-що про нашу околицю, но не було въ мене вôльного часу, тай спрацювана моя рука не надавалась до пера. У насъ ту робота иде досыть добре. Нашихъ Русинôвъ есть ту досить споре число, але щожь зъ того, коли нема въ нихъ охоты до своеи орґанізаціи. Неразъ якъ спытаешь ся котрого, чому не пристае до братства або до „Р. Н. Союза“, то або махне байдужно рукою, кажучи, що ему того непотрѣбно, або вôдповѣсть, що належить до братства въ якôй иншôй мѣсцевости, але то звычайно брехня.

У насъ есть братство, котре-бъ вже давно могло мати богато членôвъ, але черезъ ворогôвъ не може такъ скоро взрастати. Якъ бы такъ „Р. Н. Союзъ“, за 50 центôвъ мѣсячнои вкладки, заплативъ ще за житя яку тысячку, то мудрагелѣ приставали бы, а такъ самй не належать и другихъ бунтують.

Дня 4. липня вôдбулось въ Charleroi, Pa. посвячене каплицѣ, а було ажь 5 духовникôвъ. По посвяченю вôдбувъ ся баль, на котрôмъ пригрывала циганьска банда.

А. Гербутъ.

Старець и немилосердный богачъ.

За 400 рокôвъ передъ нарожденемъ Христа живъ въ Греціи мудрець именемъ Діогенъ, що научавъ людей якъ въ свѣтѣ жити. Найбôльше ненавидѣли Діогена розпустнй богачѣ, котрымъ вôнъ говоривъ усю правду въ очи, выказуючи ихъ неправедне жите.

Ось Діогенъ выйшовъ разъ зъ мѣста Коринта на прохôдъ. Прійшовъ вôнъ надъ берѣгъ моря и бачить — сидить тамъ старець, що смотрить въ морску даль, немовь бы кого дожидавъ, по его лицяхъ котять ся сльозы. Діогену стало жаль старця, присѣвъ ся до него и пытае: „Чому ты, дѣдусю, плачешь? Кого дожидаешь зъ за моря?“ — „Ахъ, любый чоловѣче — вôдказуе дѣдусь — якже-жь менѣ не плакати? Була у мене дочка-одиночка, однокая моя потѣха на старости лѣтъ. Красавиця якои нѣгде не стрѣнешь, а вже яка розумна и добра — и розказати годѣ. Разъ выйшла она на берѣгъ побавитись, любила збирати камѣнчики. Въ той часъ причаливъ до берега човенъ зъ морскими розбôйниками, котрй еи схватили и забрали зъ собою. Я выбѣгъ на крикъ дѣвчины, благавъ ихъ, плакавъ на вколѣшкахъ, щобъ вôддали менѣ доньку, но не змилосердились надôмною. Казали, що продадуть еи за великй грошѣ, а якъ бы я еи хотѣвъ назадъ дôстати, мушу заплатити оденъ талантъ*). Не було иншои рады якъ удати ся до давнѣйшого мого пана, Хереся, що недалеко зводси и просити о помôчь. А мае вôнъ грошей безъ лѣку, то-жь, гадаю, пожалуе свого колишнього слугу. Прійшовъ я до него, впавъ въ ноги, и ставъ просити...

„Нѣ, каже вôнъ, прости, у мене нема теперь лишнѣхъ грошей.“

Вôдвернувъ ся и вôдôйшовъ вôдъ мене. Вернувъ ся я на берѣгъ: розбôйники ждуть; якъ побачили, що я прійшовъ нѣзъчимъ, вôдопхнули човенъ и поплыли на море. Я тамже и повалився безъ памяти. Коли опамятавъ ся, човенъ ледви мерехтѣвъ въ морскôй дали. Теперь кождого дня приходжу сюда та смотрю на море чи не вертае моя голубка.

И дѣдусь опять заплакавъ.

„Жаль менѣ тебе — сказавъ Діогенъ — та помочи тобѣ не знаю чимъ. Тôлько можу порадити, що плакати нема по що, слезами еи не вернешь. Лучше займись своимъ дѣломъ, праця розрадить найскорше. А може попаде ся тобѣ друга дочка. Ты еи полюби вмѣсто своеи и легче тобѣ стане.

Дѣдусь подякувавъ за добре слово, але тымъ горя не утуливъ.

Діогенъ розпрощавъ ся зъ нимъ и пустивъ ся въ дорогу, що вела якъ разъ черезъ садъ того богача Херея. Тамъ они и стрѣтились. Херей иногдѣ зъ цѣкавости приходивъ слухати Діогена; и бачивъ Діогенъ, що Херею трудно его поняти а ще труднѣйше перемѣнити свое жите, бо полюбивъ вôнъ бôльше свое богатство якъ свою душу.

Коли Херей побачивъ Діогена, втѣшивъ ся нимъ и сказавъ ласкаво: „Здоровъ, учителю! Зайди до мене, я тобѣ покажу новый образъ.“

Діогенъ зайшовъ до него, а Херей показавъ ему образъ. Бачить Діогенъ: нарисованй три нагй женщины, а вокругъ нихъ цвѣты и метелики, ажь гидко дивитись. Херей говорить:

„Ну, що-жь, Діогене не правда, що гарный образъ? А знаешь ты, кôлько я за него заплативъ? Недорого, лишь чотыри таланты!“

„Чотыри таланты! Ахъ, Херею, Херею! и не мôгъ ты дати одного таланта старцеви, щобъ повернути ему доньку зъ неволѣ, а чотыри таланты промаринивъ на таку погань. Та-жь за чотыри днѣ той образъ надоѣсть тобѣ, ты на него анѣ не посмотришь. А дѣдусь-батько все плаче и нѣколи не утѣшить ся.“

Сумно стало Діогену бачити таке немилосердіє; вôнъ знавъ, що такихъ людей тысячѣ, и кождый зъ нихъ жіе терпѣнями многихъ бѣдакôвъ. У Діогена зворушилась душа подôбнымъ вчинкомъ и заговоривъ вôнъ палко:

„Горе, вамъ, горе, богачѣ! Дивлюсь я на ваши палаты, сады, образы, статуи, золото, срѣбло и слоновую кость, на ваши забавы и театры, я виджу я за вами десятки тысячь голодныхъ людей. Имъ нѣчимъ вкрыти свою наготу, бо вы и ваши рабы, одягненй въ блискучй одѣяла; имъ нѣчимъ насытити ся, бо вы на гостинахъ проѣдасте цѣлу тыждневу поживу тысячокъ. Але на що я се говорю? Адже-жь говорити до васъ такъ якъ до стѣны — не чуете. Чого-бъ то я не давъ, щобъ менѣ удалось розжалобити одного зъ васъ!“

„Ты несправедливый противъ насъ, учителю — перебивъ Херей. — И мы жіемо не безъ хôсна для другихъ, подумай лишь, кôлько то людей кормить ся у насъ, кôлько даемо роботы другимъ людямъ. Мы тымъ пôддережуемо промыслъ, краснй штуки, торговлю!“

„Не говори менѣ того, Херею! Ты самъ знаешь, що и на пожарищи можна добути огня, щобы засвѣтити свою лямпу, но вѣхто не назве пожежи добромъ. Еще бы вы не тратили грошей для прокормленя тыхъ, що трудять ся для вашои лѣности, пустославія и роскоши, но скажи самъ, Херею, кôлько то нещасныхъ людей зовсѣмъ не може служити твоимъ забаганкамъ, кôлько бѣдныхъ людей впадае въ нуждѣ и опущеню. Згадай бѣдну дѣвчину, котрои змальованый образъ. Ты сыплешь таку суму грошей за той образъ, а знаешь, що тыми грошми мôгъ бы ты выратувати нещасну дѣвчину вôдъ конечности служити твоей розпустѣ. Кôлько безпомôчныхъ дѣтей потребуе опѣки? Изчисли, кôлько тысячокъ людей потреба здерти лишь на те, щобъ оденъ зъ васъ мôгъ протрачувати що року десятки и сотки тысячъ. Въ слѣдъ бы робити добро, хочь бы зъ той причины, щобъ вôдвернути вôдъ себе ненависть, яку вы стягаете на себе за свое розпустне жите. Дуже а дуже богато людей, помимо своеи важкои працѣ, не можуть заробити стôлько хлѣба для своихъ дѣтей, кôлько вы щоденно велите выдавати для прокормленя своихъ собакъ. Призадумай ся надъ тымъ Херею, и опалятай ся!“

*) Талантъ — на наши грошѣ до 750 долярôвъ.

ючи свого погляду послужити найлѣпше людямъ, забравъ ся до будовы коштовнои церкви.

По роцѣ, коли церковь кôнчили будувати, а за якихъ три тыжднѣ контракторь мавъ вôддати еи въ посѣдане громады, жадаючи за роботу тôлько 18 тысячокъ долярôвъ, а тыхъ въ касѣ не було, о. Поляньскій въ тôмъ горячôмъ часѣ опустивъ Америку, удаючись назадъ до старого краю. Причинъ вôдъѣзду того священника до краю не знати, але то на певно знати, що въ подôбныхъ случаяхъ не опущае ся людей, тай нѣколи нѣхто не повиненъ садити ся на будову коштовнои церкви, если бачить, що тымъ способомъ впаковуесь людей въ багно, зъ котрого выкарабкуватись треба лѣтами.

Пôсля вôдъѣзду о. Поляньского до краю о. Ив. Констанкевичь, зъ Шамокінъ, адміністровавъ на 300 миль вôддаленый вôдъ Шамокінъ Пітсбургъ, докôнчивъ будову церкви, котрои благословлене наступило дня 22. сентембра 1895 р. Вôдъ тодѣ ставъ тамъ священникомъ о. М. Стефановичь, котрый перебувае тамъ и доси.

При рускôй церкви завязались тамъ спомагаючй братства: 1) св. О. Николая въ 1891 р., 18. сѣчня; 2) бр. св. Іоана Хрестителя и 3) бр. сестричне. Члены двохъ послѣдныхъ братствъ належать до „Соединенія“, а члены бр. св. О. Николая до „Р. Н. Союза.“

Всѣхъ людей рускихъ въ Пітсбургу можь начислити до 1500. Однакъ се число все змѣняесь разъ зростаючи, а другій разъ зменшаючись. Зависить се вôдь того, якъ йде робота, если лихше, то самотнй хлопцѣ хапають шматя пôдъ пашину и гайда до Ню Йорку або до копалень твердого вугля.

Задля того, що рускй робôтники порозсѣванй по цѣлôмъ мѣстѣ, не змогли они гараздъ зъорганізуватись. Крôмъ спомагаючихъ братствъ нема тамъ нѣ читальнѣ, нѣ політичного клюбу, а всѣхъ американьскихъ горожанъ буде якихъ до 40 людей.

Рускй люде въ Пітсбургу походять по половинѣ зъ Угорщины и Галичины и тй двѣ партіи завзято зъ собою ривалізують. Споры про церковь, священника и дяка суть тамъ на порядку дневнôмъ, а они певно не приносять найменшого хôсна, а наносять цѣлôй громадѣ шкоду. Оно щось подôбного дѣесь майже въ кождôмъ бôльшимъ мѣстѣ, де рускй робôтники розсыпанй по передмѣскихъ закамаркахъ, сходять ся разомъ ледви разъ на тыждень въ церкви, а за той часъ подѣленй на дрôбнй гуртики спорять мѣжь собою про церковнй справы, не маючи и не знаючи нѣчого иншого вхопитись. Не треба и згадувати, що подôбнй споры звычайно, при шклянчинѣ пива, зовсѣмъ не выкликують въ людей потребы читаня книжокъ, газеты або посыланя дѣтей до школы. Тй люде жіють самй про себе, не стыкаючись не лишь зъ робôтниками другихъ народностей, але навѣть зô своими, що оподальше нихъ жіють. Другй люде звуть нашихъ робôтникôвъ греко-католиками або Гунґарами, а они вже такъ до того звыклй, що имъ байдуже про назву. Розумѣесь, що въ житю політичнôмъ не беруть тамъ Русины жаднои участи. Одно ще, що въ Пітсбургу остоялось при церкви, се школа, до котрои ходить понадъ 30 дѣтей, звычайно тыхъ родичей, що замешкали на Carson str. Сесю школу засновано що ино въ липни 1898 р., а учить въ нѣй мѣсцевый дякъ що дня вечерами. Родичѣ, що хотять посылати тамъ свою дѣтину, платять за неи мѣсячно 25 центôвъ до церковнои касы. Рускй школярѣ спѣвають тамъ що недѣлѣ пôдчасъ Службы Божои на два голосы.

Власнôсть громадска, на котру складають ся: церковь, школа, 3 мѣсця пôдъ будову и знаряды церковнй, выносить около 34 тысячь долярôвъ.

Власностей приватныхъ есть тамъ дуже мало, бо лишь двохъ рускихъ людей мае свои домы, вартости 7 тысячь долярôвъ. Есть тамъ двѣ рускй коршмы, двѣ ятки зъ мясомъ и одна гросерня и продажь мяса разомъ.

Якъ бачимо зъ того короткого перегляду пітсбурскои громады, то она всю свою увагу звернула на будову церкви, на котрôй тяжить ще не мало довгу, а за тыми клопотами призабула на другй не менше важнй справы. Бракъ едности и згоды може ослабити Пітсбурчанъ до тои степени, що они не будуть могли выдержати на своихъ плечахъ и того тягару, якій спадае на нихъ изъ-за церковного довгу.

Згадати ту мусимо на похвалу галицкихъ Русинôвъ, що запопадливо заходять ся коло газдôвки громадскимъ майномъ, а не подавались и не подають ся передъ бурителями такъ своими якъ и чужими.

Засни мое серце, засни!

Засни мое серце, засни!
Лобовь ты зазнало
И приязнь пôзнало,
Засни!

Засни мое серце, засни!
Ты сестру кохало
И брата все знало,
Засни!

Засни мое серце, засни!
Ты досыть болѣло,
Ты досыть терпѣло,
Засни!

Засни мое серце, засни!
Ты досыть вже било,
Ты досыть вже ныло,
Засни!

Засни мое серце, засни!
Людей ты пôзнало,
А людей такъ мало,
Засни!

Сверщокъ.

НОВИНКИ.

Кôлько жѣнокъ мае шахъ (король) перзкій?

Звѣсна рѣчь, що Турки мають по кôлька женъ законныхъ, то-жь не диво що и шахъ перзкій, Муцаферед-дінъ, котрый є походженя турецкого, а вѣры могамеданьской, старае ся своимъ житємъ практичнымъ показати народови турецкому и цѣлому свѣтови, що ихъ вѣра найлѣпша, бо чимъ хто больше мае женъ, тымъ є лѣпшій „вѣрникъ“ и побожнѣйшій. Напій ся читателю шклянку зимнои воды, абысь не перестрашивъ ся, що тобѣ скажемо несамовиту, але правдиву новину, що шахъ перзкій посѣдае днесь 800 жѣнокъ законныхъ... А кôлькожь вôнъ весѣль мусѣвъ справляти — запытае неоденъ — и звôдки вôнъ взявъ тôлько жѣнокъ? Трохи терпеливости, а загадка буде розвязана. Право турецко-перзке приказуе, що шахови, якъ довго вôнъ панує, належить ся кождого року въ податку по 25 найкраснѣйшихъ въ его краю дѣвчатъ-жѣнокъ, а то въ той способъ: кождого року дня 25. януара вôдбуває ся въ столичнôмъ мѣстѣ перзкôмъ Тегеранѣ велика выборча парада (себѣ то ярмарокъ). На той день зъѣзджають ся зъ цѣлои Перзіи всѣ найкрасній дѣвчата разомъ зъ родичами и всѣ стають до ряду. Коли все упорядкуване, тогды зъ одного кôнця иде музыка и выгравае рôжнй „коломыйки“, а за нею ступае не величкого зросту, отъ якъ добрый сидячій песъ — шахъ перзкій, зъ довгими пôдкручеными вусами и зъ высокою „козацкою“ шапкою и переходить коло кождои дѣвчины. Передъ котрою кивне головою, то его жѣнка, и якъ выбере 25 дѣвчатъ, тогды парада скôнчена. Родичѣ выбраныхъ и самй выбранй дѣвчата тѣшать ся своимъ щастємъ, а не выбранй смутять ся и плачуть и завстыдженй вертають домôвъ. Така практика повторяе ся кождого року. Нынѣшный шахъ панує вже 32 роки, отже мае вже 800 жѣнокъ, а доперва мае всего 48 лѣтъ. Дѣтей мае лишь 17 крови королѣвскои, а 104 звычайныхъ смертельникôвъ. Красна вже порція, нема що казати, але якъ вôнъ ще пожіє 18 лѣтъ (т. е. 50 лѣтъ панованя, а 66 лѣтъ житя), то нѣвроку буде мати всего 1250 жѣнокъ, а дѣтей безъ лѣку. Але чи вôнъ потрафить ихъ выживити? — запытае неоденъ. Чому нѣ, а противно дуже легко, бо зъ народу перзкого здирають податки зъ остатного, и днесь посѣдае шахъ перзкій мастку вартости 200 міліонôвъ долярôвъ, не вчисляючи въ то жѣнокъ и дѣтей! — Гей, гей, милый Боже, вздохне неоденъ нашъ братъ. Ожь то щасливый той шахъ, спить межи рожами, не „смалець“, а потѣхи и грошей мае безъ лѣку, а неоденъ бѣдный чоловяга на свѣтѣ мае неразъ и тузѣньда дѣтей, але нема ихъ чимъ выживити, а зъ того походить часте нарѣкане на тяжкй часы и на лиху долю.

Література - наука - штука.

Въ нюйорской нѣмецкой газетѣ „Sontagsblatt de New Yorker Volkszeitung“ ч. 28., зъ дня 28. юнія появивъ ся переклад новелѣ д-ра Ивана Франка: „До исторіи конфискаты“, образокъ зъ галицкого житя.

Зъ банковыхъ тайнъ.

Практичнй Англійцѣ дôйшли до того переконаня, що лучше давати злодѣямъ часть добычи, якъ позволити имъ красти тихцемъ. Королѣвскій банкъ въ Англіи держить ся вже вôдъ давна тои засады, а въ выдаткахъ тои институціи можь побачити що року суму, призначену на загадану цѣль. Звычай той практикуесь тамъ менше-бôльше вôдъ 1850 року. Въ тôмъ часѣ зголосивъ ся до директорôвъ банку оденъ робôтникъ, кажучи, що вынайшовъ способъ, за помочію котрого можна достатись до пивниць, де переховуесь золото и срѣбло. Выхôдникъ обѣцявъ зрадити свою тайну, если одержить певну нагороду. Директоры банку були певнй безпеченьства своихъ скарбôвъ, бо були добре ократованй и стереженй жовнѣрами, але таки позволили робôтникови на пробу. Въ означенôй годинѣ зôйшли директоры до пивниць, де почули спершу пôдземный гукъ, а по двохъ годинахъ побачили самого робôтника, що увôйшовъ черезъ пôдкопану дѣру до скарбôвъ. Директоры порозумѣли, що лучше оно буде угодитись зъ небеспечнымъ вынахôдникомъ и жертвували ему 50 тысячь франкôвъ рôчнои ренты, щобъ лишь не доходивъ потайки до пивниць зъ грошми. Директоры мали ще бôльше подôбныхъ зголошень, за котрй давали вôдповѣднй сумы нагороды.

Методъ Кнайпа.

Небôщикъ Кнайпъ, що то вславивъ ся въ свѣтѣ зъ своеи кураціи водою, нѣколи може не сподѣвавъ ся, що его методъ дождe ся такого примѣненя, яке подаемо низше. Мировый судя въ Дартфордѣ, въ Англіи, хопивъ ся цѣкавого средства, щобъ перепинити зрôстъ волокитôвъ. Приказавъ вôнъ, щобъ кождого зловленого волокита, завести сейчасъ до дому працѣ, де за цѣлый часъ свого тамъ побуту, мае купатись два разы денно въ холоднôй водѣ. Сеся кара выдаесь волокитамъ нелюдяною, бо звѣстно, якъ ненавидять они зимнои купели. Способъ подôбного караня не есть новымъ. Передъ сто роками карали въ Голяндіи жебракôвъ ще острійше. Зневолювали ихъ стояти въ карничнôй водѣ по самй рамена. Ту мусѣли они за шѣсть годинъ пумповати воду за помочію штучного приладу. Скоро лишь на хвилину перестали працювати, вода въ керници прибувала зъ такою скоростю, що одну мить, могла ихъ затопити.

Страхъ!..

1730 раненыхъ, 30 убитыхъ въ однôмъ дни!..

— Де, на Филипинахъ?

Нѣ, въ Сполуч. Державахъ, въ дни 4. юлія, такъ бодай доносять англицкй часописи. Крôмъ того въ тôмъ-же дни зроблено шкоды на 233.070 долярôвъ. Такъ бавять ся Американцѣ въ день роковинъ освободженя ся вôдъ Англіи.

— Чи знаете, що слѣдуюча конвенція „Руско-Народного Союза“ буде на тôмъ плейзѣ, где буде найбольше членôвъ? Чи хочете, щобы у васъ була конвенція? Если такъ, то записуйтеся до „Союза.“

Несподѣвана вôдповѣдь.

Князь Омдурменъ разомъ зъ своею женою оглядавъ войско въ Египтѣ. Обое ѣхали на коняхъ, а нещасте хотѣло, що сѣдло княгинѣ пукло и розôрвало ся, про те княгиня не могла ѣхати до мѣста, але була-бъ мусѣла ити пѣшки, то-жь проворнй жовнѣры зняли канонъ зъ пôдставы, а посадили бабу на тое мѣсце и несли на рукахъ. По дорозѣ пытае ся княгиня чи имъ тяжко нести; нѣ, водповѣдае оденъ зъ воякôвъ, вы не важите бôльше, якъ канонъ. Всѣ засмѣяли ся, бо треба знати, що канонъ важивъ 500 кіло.

Посмертнй вѣсти.

†

Дня 2. юлія, о 2. год. зъ полудня, постигло велике нещасте Андрея Ильчака, члена „Р. Н. Союза“. Его жѣнка, Зофія, померла въ дуже тяжкихъ боляхъ, при злогахъ, лишаючи пятеро дрôбныхъ дѣточокъ.

Вѣчная ей память!

Де-що цѣкавого.

— Зъ 51.000 пивоварень на свѣтѣ припадае на Нѣмеччину 25.000.

— Велика Британія (Англія) выдае рôчно на запомогу убогихъ $90,000.000.

— За одну шкôрку зъ срѣбного лиса заплачено недавно въ Льондонѣ $1750.

— Папа есть найбогатшимъ княземъ на свѣтѣ. Самй золотй рѣчи въ Ватиканѣ, въ палатѣ папскôй, мають вартôсть $25,000.000.

— Адміралъ Dewey и капітанъ Sigsbee мають кишенковй зиґарки, у котрыхъ „веркъ“ зробленый зо стали, вôдорванои зъ военного америк. корабля „Maine“ котрый зôставъ высадженый Ишпанцями динамітомъ въ повѣтре въ пристани гаванскôй коло Кубы, задля чого якъ намъ вѣдомо була розгорѣла ся завзята вôйна межи Америкою а нещасливою Ишпаніею.

— Французы зачинають вже выробляти віску зъ кактусôвъ.

— Найстарше дерево на свѣтѣ находить ся на островѣ Цейльонъ и мае теперь 2143 лѣтъ.

— Греція и Турція суть одинокй краѣ европейскй, въ котрыхъ еще не заведено телефону.

— Черезъ океанъ (море) переѣзджае рôчно 1,200.000 людей.

— Въ вѣденьскôй менажеріи майже всѣ малпы выгинули на „сухоты.“

— Корона голяндскои королевои мае вартôсть $600.-000.

— Професоръ Шенкъ зъ Вѣдня запевнивъ царя россійского, що ему народить ся теперь хлопець, тымчасомъ знаемо, що царица привела на свѣтъ дѣвчину, а не хлопця. Теперь вмывае руки вôдъ всього проф. Шенкъ и каже, що вôнъ тому не виненъ. Зачуваемо, що Побѣдоносцевъ, предсѣдатель св. Синода, въ имени царя накаже попамъ по цѣлôй Россіи черезъ 2 роки правити молебствія, абы на слѣдуючій разъ царица привела на свѣтъ хлопця, будучого тирана. Зобачимо, чи примусова молитва буде выслухана.

СМѢШНЕ.

ЯКЪ ИВАНЪ ПОВѢСИВЪ СЯ.

Бувъ собѣ чоловѣкъ Иванъ. Дуже гôрко ему жило ся. „Пôду, — каже, — та самъ собѣ смерть заподѣю!“ Ишла баба дорогою. Ажь бачить, на деревѣ коло шляху Иванъ висить.

— Иваночку, голубчику! а що се ты наробивъ! — заголосила баба.

Коли придивляе ся та и каже:

— Ге, та якже кумедно зависивъ ся, що пустивъ мотузокъ попôдъ пахами; добрй люде такъ за шію вѣшають ся.

А Иванъ озывае ся зъ дерева:

— Та спытувавъ и я, — каже, — за шію, — коли-жь дыхати не можна!

ПОЛЕГШАЛО.

Була собѣ така ледача жѣнка, що нѣякъ не хотѣла вовны прясти. Каже:

— Щось менѣ, чоловѣче, нездужае ся; перечула я черезъ людей, що якъ бы ты узявъ отсю вовну, що на печѣ, та попаливъ, менѣ-бъ полегшало.

Чоловѣкови, звѣсно, шкода жѣнки: пôдпаливъ вôнъ у печѣ и давай ту вовну палити. Якъ попаливъ уже зъ половину, то она тодѣ:

— Бачь, якъ на печѣ вовны, поменшало, то й полегшало. Годѣ вже, чоловѣче, палити, а то менѣ и на свиту нѣчого не зостане ся.

ВЪ ЩИНКУ.

— Ты еси дуракъ!...

— А ты цимбалъ!...

Шинкаръ: Але-жь панове, не думайте, що вы ту самй...

Жидъ на ярмарку: Чи ты сказивъ ся Иване, за тй конѣ хочешь ажь 100 золотыхъ?

— Инакше не буде!

— Знаешь що: Нехай вже буде моя страта, я тобѣ дамъ теперь 75 зл., а ты потому въ осени додашь менѣ збôжа за 25 зл. и буде рôвно 100. А що теперь вже згода?

— Коли такъ, то нехай буде згода!

— О, я не бажала бы бути царѣвною!

— Чому?

— Бо въ кождого календаря можь бы дознати ся, въ котрôмъ я роцѣ уроджена.

Оденъ польскій дѣдичь „mojżeszcwego wyznania“ (Еврей) въ Галичинѣ запросивъ разъ до себе въ гостину польского ксьондза (бо звѣсна рѣчь, що въ краю майже всѣ польскй ксьондзы братають ся зъ жидами и „дворами“) и при вечерѣ „плебанъ“ хотѣвъ собѣ закпити зъ пана Самуела (Шмуля) и каже: „пане Самуель! Ану но спробуйте коли зъѣсти вепрового маса (жиды хусйты уважають за найтяжшій грѣхъ ѣсти вепровину), а зобачите, що за тое не пôдете до пекла!

„Пане ксьондзъ пробощь, вôдповѣдае дѣдичь, а ну вы спробуйте и оженѣть ся, а буде вамъ тогды здавати ся, що есте въ небѣ.“

ГЛУХІЙ, СЛѢПЫЙ ТА КРИВЫЙ.

Ишли разъ глухій, слѣпый, кривый та голый черезъ лѣсъ. Ажь каже глухій:

— Слухайте, — щось затрѣщало?

А слѣпый каже:

— А глядѣть, — то розбôйники!

На те кривый:

— Утѣкаймо!

А голый:

— Бо насъ обдеруть.

ВЪ ГОСТЯХЪ И ДОМА.

Бувъ оденъ панъ у гостяхъ и добре тамъ гостювавъ ся, ѣвъ усякй стравы и пивъ усякй вина и такъ нагостювавъ ся, що не чувъ, якъ его и додому привезено. Прокинувъ ся вôнъ та и кричить:

— Лакей! вина!

— Нема, пане.

— Ну, то пива!

— Нема и пива.

— А де хиба я?

— Дома, пане.

— Ну, такъ давай воды!

Скрынка почтова.

Членъ читальнѣ въ О. — Сонце потребуе 25 до 27 и пôвъ днѣвъ, щобъ обернуло ся разъ наоколо своеи оси.

П. Чорный, въ St. Louis, Mo. — Такъ, кожда народность мае свôй колѣръ. Про колѣры стяговъ (флягôвъ) всѣхъ народностей говорити вамъ не будемо, скажемо лишь, що нашъ рускій стягъ (фляга) есть колѣру синьо-жовтого.

П. N. N. — На жаль згубивъ-емъ вашъ листъ зъ Канады, незвуважавши адресы вашои, черезъ що не можу вамъ вôдповѣсти. Если хочете, щобы вамъ доконче вôдповѣсти, напишѣтъ ще разъ до мене або до „Свободы“ Лазоръ Сиротякъ, 42 Washington str., Yonkers, N. Y.

О. М. Пôдгорецкій, Jersey City, N. J. — Листови паперы зъ портретомъ Тараса Шевченка наша редакція може вже печатати. Такъ вы, якъ и всѣ тй, що допытувались въ насъ за подôбни листы, можуть засылати замовленя.

Оповѣщене.

Церковна рада въ St. Louis, Mo. дае до вѣдомости всѣмъ гр. кат. Русинамъ въ St. Louis и околици, що дня 13. августа о годинѣ пôвъ до третои вôдбуде ся церковный мітингъ въ ческôй школѣ на розѣ улиць 11-th a Soulard. На тôмъ мітингу будемо радити про дальше ведене нашого церковного дѣла, то-жь просить ся, щобъ кождый тамъ зъявивъ ся.

St. Louis, Mo., 12. юлія 1899.

За церковну раду:
Марфутъ Пр., предсѣдатель,
Чорный П., секретарь,
Ябчанка Т., касіеръ.

Вже появилась!

Вже вышла зъ ряду девята книжочка выдавництва часописи „Свобода“ пôдъ заголов. „Про вôдступникôвъ вôдъ россійского православія и ихъ переслѣдованя“. Въ той книжочцѣ списано на 46 сторонахъ про различнй вѣры въ Россіи и ихъ переслѣдованя. За нею треба писати до редакціи „Свободы“, а коштуе зъ пересылкою 12 центôвъ.

ЧИТАЙТЕ „СВОБОДУ“!

КАВА.

Не вôдъ рѣчи буде, коли оповѣмъ читателямъ де-що про каву. Коли мы ще въ старôмъ краю жили, то пили каву дуже рѣдко, колись не колись на великй свята, або и нѣколи. Инакше ту въ Америцѣ. Въ Америцѣ нема чоловѣка, щобы не пивъ кавы кôлька разôвъ денно, такъ богачь якъ и бѣдакъ, такъ міліонеръ якъ и робôтникъ; а статистика доказуе, що привôзъ кавы до Спол. Державъ страшно збôльшивъ ся, а гербаты зменшивъ ся и то такъ грубо, що можь сподѣвати ся, що уживане кавы выпре гербату.

Вôтчиною кавовои рослины есть Арабія и Абисинія и удае ся въ теплыхъ краяхъ. Найбôльше и найлѣпшои кавы достарчають намъ островы: Кейльонъ, Бурбонъ, Суматра и Ява, Захôдни Индіи, Мартінікъ, Санъ-Домінґо и Бразилія; удае ся также въ инныхъ теплыхъ краяхъ, а навѣть въ домашныхъ теплярняхъ. Кава потребуе доброи, глубокои и дуже вогкои землѣ; тепло не смѣе бути нижше 18 степнѣвъ Цельзія; а взалюбки росте на взбочахъ горбôвъ, подôбно якъ гербата. Въ нынѣшныхъ часахъ найбôльше и найлѣпшои кавы достарчае островъ Кейльонъ.

Кавове дерево есть невеличке и все зелене, всего листя не скидае вôдъ разу, а своими галузями, наче у нашои краевои черемхи, творить якъ бы парасоль; дерево есть дуже гнучке, кора хрупава и бѣляво-сива, а полискуюче листе округляво-шпичасте. Въ кождôй порѣ року видко все зелене листе, бѣлый, бальзамового запаху цвѣтъ и рôвночасно зеленй и дозрѣваючй и вже дозрѣлй ягоды, що своимъ видомъ пригадують намъ нашй краевй черешнѣ, тôлько що суть подовгастй. Тй кавовй ягоды, зъ початку зеленй, червонѣють, а опôсля стають цѣлкомъ ясночервоні, що своею краскою ажь хапають за очи и тогды ихъ можна ѣсти; а коли ще бôльше дозрѣють, то стають пурпурово червонй, брунатнѣють и поволи высыхають. Кавова ягода мае двѣ кôстки, а не одну якъ наша черешня, котрй суть обнятй грубою шкôркою.

Хотяй овочѣ суть свѣжй черезъ цѣлый рôкъ, то головный збôръ припадае все въ маю. Звычайно розстелюють плахты попôдъ дерева, легонько стрясають на нихъ дозрѣлй ягоды и збирають до кошôвъ, а опôсля вôддѣливши мясо, оставляють кôстки на якійсь часъ въ вôдповѣдныхъ приряджевяхъ, щобы очистити легко вôдъ того шляму, що оставъ по мясѣ и тогды кава вже есть готова до сушеня.

Сушене кавы есть найважнѣйша рѣчь, бо вôдъ того залежать краска, вкусъ и ароматъ кавы и оно вôдбувае ся два разы. Разъ сушать сейчасъ на мѣсци, щобы тота перґоментова шкôрка, що обгортае обѣ кôстки зъ зернятами ствердла та набрала вôдповѣдпои краски, и на се выбирають день погôдный, щобы навѣть хмарки не було видко на небѣ, бо дощь, непогода або захмарене небо для плянтаторôвъ кавы есть тогды тымъ, чимъ для нашого хлѣбороба туча або градъ. По тôмъ зсыпують до мѣшкôвъ и вôдсылають до купцѣвъ, котрй каву ще разъ сушать, за помочею млинцѣвъ вальцоватыхъ увôльняють зерно вôдъ скорупы и сортують т. е. вôдъособнюють зерно велике, середне и мале. Сортують для того, щобы при паленю кавы кожде зерно рôвно-мѣрно збрунатнѣло и вôдповѣдно спалило ся, бо инакше велике зерно при паленю трохи збрунатнѣло-бъ, середне було-бъ якъ разъ добре, а мале спалилось бы на уголь. Купцѣ кладуть на се велику вагу, бо се ихъ зыскъ або страта. По сортованю пакують и розсылають на всѣ части свѣта вже палену або сыру каву, таку яку купують нашй ґаздынѣ по шторахъ.

Островъ Кейльонъ высылае рôчно 100 міліонôвъ фунтôвъ кавы до самои Анґліи, а половину того до иншихъ краѣвъ. Найкрасша кава удае ся въ щасливôй — якъ называють — Арабіи пôдъ именемъ Мокка. Зерно еи есть менше и бôльше жовтаве, добре до готовленя и мае пріемнѣйшій и сильнѣйшій запахъ, якъ иншй сорты кавы. Иншй роды кавы, що удають ся въ иншихъ сторонахъ, суть также не злй, але вже менше цѣнній.

Кава мае дуже мало поживы, але за те мѣрно ужиуана дѣлае покрѣпляючо и оживляючо на нервы; робить те, що голодный вôдчувае менше голодъ и лекше може его знести, однакъ голоду цѣлкомъ не заспокоюе, якъ давнѣйше думали, але противно по якимсь часѣ голодъ напирае ще сильнѣйше. Отже яко средство поживне кава не уважае ся, тôлько яко средство оживляюче. Надмѣрне уживане кавы, а ще до того крѣпкои, роздражнюе и денервуе та сильно взбôльшуе бите серця. Дѣтямъ и особамъ хорымъ на нервы не повинно давати ся кавы, а сли вже дае ся, то дуже слабу и то зъ молокомъ. Въ тôмъ взглядѣ те саме вôдносить ся до гербаты.

А. В.

На протонотара.

Осьтымъ оголошую себе яко кандидатъ на протонотара повѣта Northumberland. Есьмъ зъ партіи демократичнои, а номінація на згаданый урядъ мае вôдбутись въ юлію. Если буду выбранымъ, буду заступати народъ честно.

M. B. Kramlich
SHAMOKIN, PA.

Учѣте ся, браты мои!
Думайте читайте,
И чужому научайтесь,
И свого не цурайтесь!

Т. Шевченко.

Всюды нѣвечить ся правда,
Всюды пануе брехня,
Въ вашихъ лишь серцяхъ, о братя,
Най не повстане вона!

Ив. Франко.